

Aradi Varga Imre

ODÜSSZEUSZ EMLÉKEI

Kalkhász

Kalkhász, a jós megmondta:
 itt vesztegeltek tétlenül, reménytelen,
 hajóitok döglött sirályok, medúzák
 húzzák a mélybe, ronda nyálkás
 bűdösség terjeng, érzitek, a szép halak
 nagy ívben elkerülnek bennetek, és Trója
 bizony messze van, nagyon messze van,
 s a jó szelek, vitorladuzzasztó szelek
 máshol tépik a fákat, más vidékeken
 hajkurásszák a felhőket, görögjeim,
 az istenek tán nem szeretnek titeket?
 az istenek tán undorodnak tőletek?
 de én tudom, s tudjátok meg ti is,
 hogy engesztelő áldozat kell, égő áldozat
 nekik, s nem birka, ló vagy kecske, nem bizony,
 nem olcsó préda, valamit valamiért,
 de fejedelmi szűz, de Agamemnón lánya kell
 nekik – így szólt, s szeme kifordult, nyála
 kicsurrant, teste didergő remegés, s hörögve
 zuhant le a homokba Kalkhász, a renegát
 trójai.

Iphigénia, az áldozat

Jön fölfelé a dombon, kis fehér jelenés,
 szőke haját nem lebbenti szél, mezítlen
 szépívű lábán aranyos saru, minek?
 meg-megbotol, s önkéntelen, mert így nevelték
 fölcsippenti a köntösét, nehogy poros legyen,
 szegény kislány, mindjárt lobogni fog terajtad,
 szép testedet nem kívánja meg senki már,
 nem sarjadnak belőled kedves, szép fiak,
 hamvas kis arcodat nem simogatja senki sem,
 hamvas kis arcodra majd ráég a halál,
 kerekre nyílt szemedben döbbenet:
 hát senki nem segít?
 apád talán? ó nem, neki Trója kincsei kellenek,
 Kalkhász talán, a gonosz s rafinált elmebeteg?
 a torzonborz, röhögő csócselék?

üvöls kicsim,
vagy már tudod, hogy minden oly reménytelen?
dehogyan tudod, csak birkának neveltek, áldozatnak
s te meghajtod fejed,
ne sírj, ez aztán végképp nem segít –
gyerünk, nézzetek a szemébe, istenek.

Megégetjük Iphigéniát

Kalkhász, a jós elmagyarázta:
szépen, görögjeim, akár ha várfalat
raknátok, illeszkedjenek a rönkök,
az istenek becsülik ám a szaktudást,
s a fanyar füstöt enyhítse néhány
fenyő és cédrus illata, az istenek
értékelik a változatosságot is,
jó mélyre ássátok, szilárdan álljon
a rúd, s áztassátok be máris
a kötelet, egyet a lány
nyaka köré, a derekára is, s a lábát
se hagyjátok ki, mert nyilvánvaló,
a dolgok állásából az következik,
hogy rúgkapálna, s persze menekülne is,
pedig az istenek rühellik ám a gyáva
futamodókat,
tehát ne rondítsunk bele, ne rontsuk el
egy nyűgös lány miatt az áldozást,
az istenek, jegyezzétek meg ezt is,
élvezik, mert hisz halhatatlanok
a halál esztétikumát –
nos, mindent jól csináltunk? akkor ide a fáklját,
s lobbanjon föl a máglya, derék harcosaim.

Nesztornak mondom

Jó Nesztorom szeretnek ám az istenek, te is tudod,
minden bizonnal kedvelik az agg vitézeket,
de téged szerfölött, elnéztelek, csodálatlak,
két kapáló, fölajzott méned visszafogva
– a hadak hátulján, igaz – megálltál,
szép, zengő hangodon rohamra buzditottál,
ősz fürtjeid lebegtek-szálltak, higy nekem,
artisztikus jelenség vagy, ne tiltakozz,
egy ősz bajnok ne legyen álszerény, nem áll jól,
szobrász vésőjére, festő ecsetjére, igen,
méltó vagy rá, majd szólok is, el ne feledjem,

s hogy buzdítottad tenfiad, bár tétovázott,
 még tizenhat tavaszt sem ért meg, jól tudom?
 Antilokhosz, kiáltottad, az én fiam vagy!
 Antilokhosz, kiáltottad, szégyent ne hozz rám!
 s a fürgelábú, szép gyerek, mindig mosolygós,
 csillogó szemmel nézett rád, s elindult,
 pont a szívébe szállt a nyíl, egy nyikkanás se
 annyit se szólt, ez szép, könnyű halál, ugye
 nincs kín, nyavalygás, azt hiszem
 az istenek őt is szerették, lelke, mondod
 leszáll az aszfodélosz szép mezőkre – önámítás,
 agyad ködképei ezek, jó Nesztorom,
 de hidd, ha jólesik, ha ennyi elég neked –
 előtte állt még a világ, a csúf, a szép,
 a tágas tenger, zöldellő mezők, a bércek
 miket nem fog már megmászni, s bizony
 már nem lesz barátja senkinek, még meg se tanult
 kéjtől vonítani, a föld alá kaparjuk
 s friss fiúteste szétrohad –
 sebj, csinálsz majd másikat, mi az neked,
 elég facér néember liheg, magodra várva,
 hiszen király vagy Nesztorom,
 balkézről is jó parti egyeseknek,
 s majd jótét pásztorok fölnevelik, mint ezt is –
 szegény gyerek, mondhatjuk, így vagy úgy,
 de hős volt –
 most büszke vagy Nesztor fiadra, mi?

Nagy Árpád Miklós

CLASSICA HUNGARICA (II)

A Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteményének története a kezdetektől 1929-ig

1908–1914: ár és apály

A következő évek főszereplői ugyanebből a körből kerültek ki, a szereposztás azonban meglepő. A szakértő tudós helyét ugyanis elsősorban maga Arndt tölti be, aki egyúttal a legfontosabb eladó, illetve közvetítő is, a Múzeum informális ügynöke.⁷⁶ A Múzeum vezetéséről lesújtóan vélekedő Hekler neve ebben az időszakban csupán elvétve fordul elő a múzeumi iratokban.⁷⁷ A szerzeményezési ügyek elintézése és a szükséges pénz biztosítása Kammerer buzgalmán múlt, a vásárlások hordereje pedig általában kisebb volt